

עודכן ב- 21/02/2007 22:17

חרוצה ומבריקה

האקדמיה הישראלית מצליחה להצטיין למרות המלחמה שאסר עליה האוצר

מאת רוני אלנבלום

ביולי 2004 ניסה העיתון המדעי "Nature" לנתח את היכולות האקדמיות של מדינות העולם המפותח על פי מספר הציטוטים המדעיים לנפש. מספר הציטוטים מעיד על חשיבותם היחסית של המאמרים המצוטטים, והמאמר משווה אותם עם התוצר הלאומי הגולמי לנפש. כך, באופן גס, אפשר להשוות בין תרומתה היחסית של המדינה למדע לעושר היחסי של תושביה.

על פי המאמר ההוא, האקדמיה הישראלית מייצרת יותר מאמרים חשובים לנפש מכמעט כל מדינה אחרת בעולם המפותח. למסקנה זאת יש חשיבות רבה בהבנת היכולת האמיתית של החברה הישראלית ובאיתור כיווני התפתחותה העתידיים. וקשה אפילו יותר להבין את המלחמה הקשה שאסרו שרי האוצר ופקידיהם בעשור האחרון עליה. הקיצוצים האכזריים והמתמשכים פגעו באחד המגזרים החרוצים, היצרניים והמובילים במשק, והוליכה את המדינה כולה למצב הרה האסון של בריחת מוחות שבו אנו נתונים היום.

יש גם נתונים אחרים המלמדים על מצבה של האקדמיה בישראל. למשל, היכולת מעוררת ההשתאות של המדענים הישראלים לזכות בתקציבי מחקר בינלאומיים ולמחזר שאריות של תקציבים קיימים. אפילו העניין הכואב מכל: בריחת המוחות מישראל וקליטתם המהירה והמוצלחת של הדוקטורנטים שלנו באוניברסיטאות המובילות בעולם, מעיד כאלף עדים על איכות המחקר הישראלי.

ברור לכל בר דעת כי הביקוש הגובר והולך ברחבי העולם למדענים ולחוקרים ישראלים מעיד על עוצמתה של האקדמיה הישראלית. ברורה גם האיוולת המוסדית המוליכה אותנו להכשיר דוקטורנטים מבריקים ולשולחם לחו"ל. הפיתרון שהאוצר מציע הוא צמצום נוסף במשרות, בתקציבי המחקר ובשכר הבסיסי. מן הראוי שהדברים

יאמרו בצורה ברורה: האקדמיה הישראלית מגיעה להישגים יוצאי דופן למרות השכר הדל והנשחק ולמרות התנאים המחקריים שאינם מתאימים למחקר אקדמי מודרני. האוניברסיטאות המובילות במערב, שאתן אנחנו מצליחים להתמודד בצורה מרשימה כל כך, מציעות לחוקרים הצעירים שלנו תנאי שכר ומחקר הטובים לאין שיעור מאלה שאנחנו יכולים להציע, והתוצאה: אין היום אוניברסיטה מובילה אחת בחו"ל שבין טובי חוקריה אין מומחים ישראלים צעירים.

האוצר הישראלי מבריח את המוחות המבריקים האלה מן הארץ, ואחר כך מנסים אותם החכמים שזרקו את האבן לבאר להחזיר את היורדים באמצעות שכר דיפרנציאלי, שיבוא, כך הם רוצים, על חשבון שכרם הנשחק של אלה שנשארו כאן. האוצר מנסה להעצים את השינוי האידיאולוגי שהוא מבקש להנהיג על ידי הצגתה של האקדמיה הישראלית כמנוונת, חלשה ורודפת בצע. העובדות שמופיעות ביוקרתיים שבעיתוני העולם מציגות תמונה הפוכה בתכלית: האקדמיה הישראלית מוצגת בהם כמערכת רזה, יעילה ומבריקה.

אני משאיר לקוראים לקבוע מי צודק יותר, אבל בהפרכת טיעוני האוצר אין די: עתיד המחקר הישראלי, כניסתה של המדינה לתחומי מחקר ודעת חדשים, קליטת חוקרים צעירים ומבריקים הם שעומדים על כף המאזניים. ההצלחה או הכישלון הם שיקבעו אם ישראל תמשיך ותנהיג תחומי דעת בעולם, או חלילה תידרדר למקום שממנו קשה ואולי בלתי אפשרי יהיה לחזור.

פרופ' אלנבלום הוא ראש בית הספר להיסטוריה באוניברסיטה העברית בירושלים

כל הזכויות שמורות, "הארץ" ©

סגור חלון